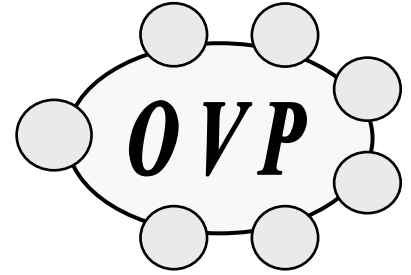

Opleidingsinstituut voor theologie, levensbeschouwing en geestelijke begeleiding in Vrijzinnig Perspectief

ALGEMENE INFORMATIE

- **Levensbeschouwelijk en theologisch oriëntatiejaar en opleiding tot**
- **Pastoraal werker of Geestelijk verzorger**
- **Voorganger**

Rectoraat

Rector: Dr. J.H. Sonderen
Ministerlaan 69,
8014PM Zwolle
tel.: 038 - 460 89 44
e-mail: jhsonderen@hetnet.nl

Decaan/mentor: Drs. A. van Lunteren
Dirkje van Barneveldweg 6,
3711CC Austerlitz,
tel. 0343-75 64 01
e-mail: a.van.lunteren@solcon.nl

Coördinator: Drs. Frits Muller
Claustrum 28,
6515GK Nijmegen
e-mail: info@instituutovp.nl

www.instituutovp.nl

Inhoud

I. Algemene informatie	p. 2
II. De programma's	p. 9
- Levensbeschouwelijk en theologisch oriëntatiejaar (jaar 1, propedeuse)	p. 10
- Opleiding tot pastoraal werker/geestelijk verzorger	
Deel 1 (OVP) - jaar 2	p. 11
- jaar 3	p. 12
Deel 2 (ATL Hogeschool Inholland) - jaar 4	p. 13
- Seminarie	p. 13

Met de aanduidingen 'student, pastoraal werker, geestelijk verzorger, voorganger, pastor, toehoorder, docent' (en afgeleiden daarvan) worden in deze algemene informatie zowel mannen als vrouwen bedoeld.

Het vakinhoudelijk gedeelte van de opleiding is onder een apart kopje opgenomen op deze site. Zie onder: Uitgebreide studie- en vakkeninformatie.

Deze algemene informatie en de verdere inhoud van de internetsite is met grote zorgvuldigheid samengesteld. Het Opleidingsinstituut kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele onjuistheden. Bij twijfel beslist het rectoraat.

Opleidingsinstituut voor theologie, levensbeschouwing en geestelijke begeleiding in Vrijzinnig Perspectief

I. Algemene informatie

Het Opleidingsinstituut voor theologie, levensbeschouwing en geestelijke begeleiding in Vrijzinnig perspectief (OVP), in 1980 opgericht als Opleidingsinstituut voor Vrijzinnig Pastoraat biedt, in samenwerking met de Afdeling Theologie en Levensbeschouwing van de School of Education van de Hogeschool InHolland (ATL Inholland) te Amstelveen, een deeltijdse opleiding aan tot pastoraal werker/geestelijk verzorger.

De eerste drie jaar daarvan vinden plaats aan het OVP te Bilthoven. Hierna kan in één of twee jaar het diploma pastoraal/levensbeschouwelijk werker (bachelor HBO Theologie/Pastoraat) aan de ATL Inholland te Amstelveen worden behaald.

De lessen van het OVP worden op zaterdagen gegeven (circa 20 lesdagen per jaar), die van de ATL Inholland op woensdag (middag/avond) en gedurende enkele maanden op dinsdag of donderdag.

Het eerste jaar kan ook als zelfstandig oriëntatiejaar worden gevolgd.

Met ingang van studiejaar 2008-2009 zijn alle vakken uit de drie jaren van de basisopleiding voor belangstellenden ook als losse modules te volgen.

De opleiding is destijds tot stand gekomen vanuit de Vrijzinnige Geloofsgemeenschap NPB (www.vrijzinnigen.nl) en de Vereniging van Vrijzinnige Protestanten in Nederland (VVP; www.vrijzinnig.nl). Sinds enkele jaren is zij ondergebracht in een zelfstandige stichting. Zij leidt op tot pastoraal werker/geestelijk verzorger in een vrijzinnige geloofsgemeenschap, respectievelijk een (zorg)-instelling, en/of tot docent godsdienstonderwijs op de openbare basisschool. Dit in samenwerking met de ATL Inholland te Amstelveen.

De opleiding beoogt te voorzien in de behoefte aan pastorale zorg/ geestelijke verzorging, eigen geloofsontwikkeling en stimulering van ruimdenkend geloofsleven, zoals zich dat onder andere in de NPB en VVP of daarmee verwante geloofsgemeenschappen voordoet.

Deze gemeenschappen bewegen zich op het brede terrein tussen orthodoxie en atheïsme, dat in het bijzonder de vrijzinnig-christelijke en de religieus-humanistische varianten van geloofsbeleving omvat.

De opleiding leidt ook op tot geestelijk verzorger in die (zorg)-instellingen die vragen om een ruimdenkende inbreng.

Daarnaast vormt de opleiding ook een goede ondersteuning bij (het vestigen van) een eigen praktijk op dit werkteerrein.

Het onderwijs aan het Opleidingsinstituut is zeer veelzijdig: naast typische theologische vakken is er een inbreng vanuit literaire en historische disciplines, vanuit de filosofie en vanuit de mens- en maatschappijwetenschappen. Dat maakt de opleiding breed oriënterend, fundamenteel van karakter en bijzonder fascinerend.

Voor wie bedoeld?

De opleiding is in het bijzonder geschikt voor mensen die zich in een wat latere fase van hun leven willen oriënteren en/of scholen op het gebied van mens- en levensbeschouwing en religie en zich mogelijk willen bekwamen in pastoraat/geestelijke verzorging. In het algemeen hebben de studenten aan het OVP al een andere opleiding achter de rug en hebben zij ruime beroeps- en/of levenservaring. Hierdoor kan een diepgaande uitwisseling van gedachten in zeer brede zin plaatsvinden.

Gezien het karakter van de opleiding aan het OVP ligt het voor de hand dat de studenten affiniteit voelen met een open en ruimdenkende benadering van levensbeschouwelijke vragen en/of geloofsvragen, of zich met deze benadering vertrouwd willen maken.

Het **oriëntatiejaar** (propedeuse) is een éénjarig traject dat dient ter algemene oriëntatie en ter voorbereiding op de opleiding tot pastoraal werker/geestelijk verzorger. Het oriëntatiejaar is ook bedoeld voor mensen die hun interesse in geloofs- en levensvragen willen voeden door middel van een studie van relatief korte duur.

Na het oriëntatiejaar kan men de meer beroepsgerichte **opleiding tot pastoraal werker/geestelijk verzorger** volgen, met een studieduur van nog 3 of 4 jaar.

Omdat alle vakken aan het OVP (het oriëntatiejaar en de daarop volgende twee jaar van de basisopleiding) ook als **losse modules** kunnen worden gevolgd is onderwijs aan het OVP ook geschikt voor mensen die zich alleen op een bepaald onderwerp willen richten.

Het **Seminarie** van de opleiding leidt op tot voorganger-pastoraal werker/geestelijk verzorger in een afdeling van de NPB of (in bepaalde gevallen) van de VVP of in een andere pastorale setting, bijvoorbeeld een (zorg)instelling.

Plaatsingsmogelijkheden

De praktijk heeft uitgewezen dat een groot aantal gediplomeerden een, meestal deeltijdse, aanstelling hebben verkregen als pastoraal werker in een plaatselijke geloofsgemeenschap.

Er zijn ook mogelijkheden om zich als gekwalificeerd pastoraal werker-/geestelijk verzorger, al dan niet bezoldigd, verdienstelijk te maken, bijvoorbeeld in zorginstellingen. Ook een vrije vestiging of eigen praktijk behoort tot de mogelijkheden.

Uiteraard kan het opleidingsinstituut geen plaatsing in een vrijzinnige geloofsgemeenschap, zoals een afdeling van de NPB of van de VVP, of een (zorg)instelling garanderen. Wel zal door de landelijke NPB en VVP besturen bij voorkomende vacatures in het land de aandacht in het bijzonder gevestigd worden op afgestudeerden van de opleiding.

Rectoraat en bestuur

De studieleiding (het rectoraat) berust bij de rector, de decaan/mentor en de coördinator. Het rectoraat is verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken. In samenwerking met de docenten ontwikkelt het rectoraat het leerplan en verzorgt de studiebegeleiding. Het rectoraat houdt toezicht op de toetsing en op de uitreiking van de diploma's. De decaan/mentor is beschikbaar als begeleider van en raadsman voor de studenten. Hij begeleidt de stages en bemiddelt - waar nodig - bij het vinden van stageplaatsen. De administratieve en organisatorische aangelegenheden worden behartigd door de coördinator.

Het bestuur van de 'Stichting Opleidingsinstituut voor theologie, levensbeschouwing en geestelijke begeleiding in Vrijzinnig Perspectief' bestaat uit toegewijde deskundigen met wortels in het vrijzinnig geloofsleven.

Het correspondentieadres van het bestuur is: Molenstraat 33, 7921KL Zuidwolde. Het financiële adres van het OVP is: Stichting OVP, Nootweg 101, 1231CS te Loosdrecht, rek. nr. ING 8415090.

Uitgangspunten en doelstelling van de opleiding

Het Instituut beoogt een eigentijdse pastoraal-theologische opleiding te verzorgen voor hen die zich willen bekwamen in het uitoefenen van een taak als pastoraal werker/geestelijk verzorger (eventueel: voorganger) in een (vrijzinnige) geloofsgemeenschap, (zorg)instelling, eigen praktijk of als docent godsdienstonderwijs op de openbare basisschool.

De opleiding verschaft niet alleen een voorbereiding op de praktijk van het pastoraat of de geestelijke verzorging, maar voorziet ook in een kennismaking met het vrijzinnige gedachtegoed voor hen die in een andere kerkelijke stijl, dan wel buitenkerkelijk, gevormd zijn.

Kenmerkend voor de opleiding is de aandacht voor de dynamische veelzijdigheid van het menszijn, belicht vanuit een levens-beschouwelijke/-religieuze duiding. Daarbij wordt vooral geput uit de joods-christelijke traditie, maar ook uit andere bronnen van religie, spiritualiteit en wijsheid.

De opleiding is gericht op een brede en praktische levensbeschouwelijke en theologische vorming met veel aandacht voor filosofische, literaire en historische dimensies van mens en maatschappij. Daarnaast dienen professionele kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes te worden verworven om mensen in hun specifieke situatie te verstaan en te begeleiden. De moderne pastor /geestelijk verzorger zal mensen kunnen inspireren en helpen bevorderen dat een geloofsgemeenschap, (zorg)-instelling of eigen praktijk aan velen (ook) geestelijk onderdak biedt.

De structuur van de opleiding tot pastoraal werker/geestelijk verzorger

De opleiding is verdeeld in drie onderdelen:

1. Levensbeschouwelijk en theologisch oriëntatiejaar (propedeuse)

Studieduur: 1 jaar

De propedeuse geeft een inleiding in de vakgebieden die in het vervolg van de studie nader aan de orde komen.

De propedeuse is bedoeld voor:

- a. Mensen die de propedeuse nodig hebben als voorbereiding op de opleiding tot pastoraal werker/geestelijk verzorger;
- b. Mensen die in eerste instantie wensen te volstaan met een éénjarig programma dat voorziet in hun belangstelling voor mens- en levensbeschouwing en religie.

2. Deel 1 van de opleiding tot pastoraal werker/geestelijk verzorger (OVP)

Studieduur: 2 jaar

Het eerste deel van de opleiding tot pastoraal werker/geestelijk verzorger wordt aan het OVP aangeboden. De voortgezette opleiding bevat een verdieping van de in het oriëntatiejaar aangeboden stof en daarnaast een aantal elementen die voorbereiden op de uitoefening van pastoraat/ geestelijke verzorging. Daartoe wordt aandacht geschonken aan diverse praktische vaardigheden. In de loop van de studie wordt een stage 'pastoraal werk/geestelijke verzorging' uitgevoerd van minimaal 200 uren in een afdeling/gemeente van de NPB, de VVP, een andere vrijzinnige geloofsgemeenschap of in een (zorg)instelling.

De student wordt geacht geen enkele collegedag te verzuimen, behalve wegens aperte verhindering (bijv. ziekte of familieomstandigheden).

Wie het oriëntatiejaar en deel 1 van de opleiding tot pastoraal werker/ geestelijk verzorger met goed gevolg heeft afgesloten, ontvangt daaromtrent een getuigschrift. Om voor een officiële erkenning als pastoraal werker/geestelijk verzorger in aanmerking te kunnen komen dient men de studie aan de ATL Inholland te vervolgen en daar het bachelordiploma HBO-Theologie/Pastoraat te behalen.

Toehoorder: *Het is mogelijk het oriëntatiejaar en/of deel 1 van de opleiding tot pastoraal werker/geestelijk verzorger als toehoorder te volgen. Een toehoorder kan geen aanspraak maken op begeleiding en beoordeling van studieverrichtingen. Een toehoorder kan kiezen welke lessen zij/hij wil volgen. In de trainingsgerichte onderdelen wordt een toehoorder, indien zij/hij die wenst bij te wonen, geacht 'gewoon' mee te doen. Desgewenst ontvangt de toehoorder aan het eind van het betreffende deel van de opleiding een verklaring daaromtrent.*

3. Deel 2 van de opleiding tot pastoraal werker/geestelijk verzorger. (Opleiding Godsdienst-Pastoraal Werk aan de Hogeschool Inholland te Amstelveen)

Studieduur: 1 of 2 jaar

Na een succesvolle afsluiting van de studie aan het OVP kunnen de studenten van deze opleiding instromen in de eindfase van de opleiding tot pastoraal/ levensbeschouwelijk werker en het bachelordiploma HBO-Theologie behalen.

Toelatingseisen voor het oriëntatiejaar (propedeuse) en de opleiding tot pastoraal werker/geestelijk verzorger

Voor het volgen van het oriëntatiejaar (propedeuse) is ten minste een opleiding in het voortgezet onderwijs vereist.

Het rectoraat kan besluiten de student, op grond van eerder in opleiding of beroep verworven competenties, vrijstelling voor onderdelen van de opleiding te verlenen.

Zij die het oriëntatiejaar (propedeuse) met succes hebben doorlopen of in het bezit zijn van een gelijkwaardig diploma komen in aanmerking voor toelating tot de opleiding tot pastoraal werker/ geestelijk verzorger.

Als er redenen zijn om aan de geschiktheid voor de uitoefening van pastoraat/geestelijke verzorging te twifelen, kan het rectoraat ontraden de opleiding daartoe te volgen.

De aard van de studie aan het OVP

Tegenover het ruime aantal in de studie geprogrammeerde vakken en onderwerpen staat een relatief gering aantal lessen.

De meer 'theoretische' lessen, waarin de diverse hoofdvakken worden behandeld, hebben tot doel de studenten enigszins wegwijs te maken en aanwijzingen te geven hoe het vak of het onderwerp thuis kan worden bestudeerd.

Toetsing vindt veelal plaats door middel van een mondeling of schriftelijk tentamen of aan de hand van een geschreven 'paper'. Tentamens kunnen worden afgelegd vanaf het moment dat de lessen over het desbetreffende studieonderdeel beëindigd zijn. De docent en de studenten maken per onderdeel afspraken omtrent het moment van afsluiten en de termijn waarbinnen beoordeling tegemoet kan worden gezien. De 'toetsingsregeling' is opgenomen in de digitale studiegids.

Integratie van de studiestof wordt nagestreefd door zo veel mogelijk de samenhang van de onderdelen te belichten en aandacht te besteden aan de relevantie voor de beroepspraktijk.

De opleiding wordt in het derde jaar afgerond met een scriptie over een (meestal zelfgekozen) onderwerp waarin de student zich nader verdiept.

Over de voltooide scriptie wordt een eindgesprek gevoerd. Richtlijnen voor het maken van scripties zijn eveneens opgenomen in de digitale studiegids.

Tijdens de opleiding loopt de student stage in een afdeling of gemeente van de NPB of de VVP of eventueel een andere geloofsgemeenschap (tenminste 200 uren). Ook kan de stage in een (zorg)instelling vervuld worden. Onder begeleiding van een ervaren voorganger of geestelijk verzorger en de decaan/mentor van de opleiding doet de student tijdens de stage (pastorale) ervaring op. Onder leiding van de decaan/mentor worden coachgroepen voor de stagiaires gevormd. In de meeste gevallen wordt de stage tijdens het derde studiejaar gelopen. Tijdens de stage woont de student een aantal supervisiebijeenkomsten bij.

Een belangrijk aspect van de studie is de gemeenschappelijkheid van het studie- en ontwikkelingsproces dat men met medestudenten doorloopt.

Er kan geprofiteerd worden van elkaars kundigheden en ervaring dankzij het feit:

- dat de groep van beperkte omvang is (gemiddeld 8 à 12 studenten);
- dat er een verscheidenheid is van opleidingen en beroeps- en levenservaring die de studenten achter de rug hebben.

De ervaring leert dat het zeer inspirerend kan zijn om zich met mede-studenten op opdrachten of tentamens voor te bereiden.

Het profiel van de pastoraal werker/geestelijk verzorger

De opleiding beoogt voor te bereiden op het vervullen van een aantal taken waarvoor de pastoraal werker/geestelijk verzorger in een geloofsgemeenschap of (zorg)instelling kan komen te staan, zoals:

1. het doen van (huis)bezoek;
2. de uitoefening van bijzondere vormen van pastoraat/geestelijke verzorging (zoals ouderen, zieken, jeugdwerk);
3. het entameren en (bege)leiden van gespreksgroepen;
4. het stimuleren en (bege)leiden van vrijwilligersactiviteiten;
5. het zelf inleiden van onderwerpen en het leveren van bijdragen aan een (kerk)blad;
6. het met raad en daad bijstaan van bestuur, kerkenraad of zorgverleners, management (m.b.t. ethische reflectie, conflicthantering etc.);
7. het (met anderen) voorbereiden en leiden van diensten en van andere religieuze vieringen of beziningskomsten in een geloofsgemeenschap;
8. het leiden van diensten of samenkomsten in een (zorg)instelling (zoals een ziekenhuis, verpleeghuis, gevangenis);
9. het meewerken aan of het opzetten van kringen en cursussen of van andere activiteiten, ook voor of met rand- of buitenkerkelijken;
10. het geven van levensbeschouwelijk onderwijs in het basisonderwijs.

Voor de uitoefening van deze taken dient de pastoraal werker/geestelijk verzorger te beschikken over:

- inzicht in de eigen spiritualiteit;
- pastorale kwaliteiten (zoals luistervaardigheid, inlevingsvermogen, psychologische vaardigheden);
- relationele en uitdrukkingsvaardigheden (zoals counseling, communicatietechniek, vergader- en discussietechniek, didactische vaardigheden);
- algemene en theologische vorming (bekendheid met filosofische vraagstellingen, religieuze en geloofsbronnen, kennis van theologische stromingen, inzicht in sociaal-maatschappelijke en ethische spanningsvelden, bekendheid met liturgische mogelijkheden en hulpmiddelen).

Naast kennis, inzicht en vaardigheden spelen persoonlijke kwaliteiten/ houdingen bij de uitoefening van het pastoraat of de geestelijke verzorging een zeer belangrijke rol.

Positie van de gediplomeerde

De houder van het diploma pastoraal/levensbeschouwelijk werker (bachelor HBO-Theologie/Pastoraat) wordt geacht voldoende competent te zijn voor een functie als **pastoraal werker of geestelijk verzorger** op HBO-niveau.

In veel gevallen zal de aanstelling in een afdeling van de NPB of een gemeente van de VVP of een (zorg)instelling slechts op deeltijdse basis kunnen geschieden. Het is niet uitgesloten dat iemand in twee (naburige) afdelingen of gemeentes benoemd wordt, waarmee de gecombineerde taak een grotere omvang krijgt. In het algemeen is te verwachten dat men het levensonderhoud slechts ten dele uit een aanstelling als pastoraal werker/geestelijke verzorger zal kunnen bekostigen.

De studenten die de opleiding tot pastoraal werker/geestelijk verzorger volgen, worden in de gelegenheid gesteld om zich in samenwerking met de Hogeschool Inholland tevens te kwalificeren als docent godsdienstonderwijs op de openbare basisschool. Met de Stichting IKOS is daartoe een overeenkomst gesloten. Zie ook onder 'Religieuze Opvoeding, Jaar 2, 'godsdienstpedagogiek en –didactiek/godsdienst-psychologie' in het vakinhoudelijk deel van de digitale studiegids.

Aansluitend aan de bachelor opleiding HBO-Theologie/Pastoraat kunnen studenten via een universitair schakelprogramma ook doorstromen naar een universitaire masteropleiding. Het rectoraat kan daarbij adviseren.

Voor de opleiding tot voorganger-pastoraal werker van het OVP (**Seminarie**) zie de beschrijving in het volgende hoofdstuk.

De kosten van de opleiding

De actuele kosten van de opleiding zijn elders op deze website te vinden.

In het najaar ontvangen studenten van het secretariaat van het bestuur van de opleiding een nota ter voldoening van het collegegeld. Desgewenst kan men het verschuldigde bedrag in termijnen voldoen. Een aanvraag hiervoor kan men indienen bij de penningmeester van de Stichting OVP, Nootweg 101, 1231 CS Loosdrecht.

Plaats en tijden van de opleiding

De lessen tijdens het oriëntatiejaar (propedeuse) en het eerste deel van de opleiding tot pastoraal werker/geestelijk verzorger (jaar 2 en 3) vinden plaats in zalen van De Woudkapel, Beethovenlaan 21, 3723 JJ Bilthoven, tel.: 030-2284669. Enkele malen per jaar wordt gebruik gemaakt van zaalruimte van de PKN-gemeente Bilthoven.

Dat betreft de Noorderkerk, Laurillardlaan 6, 3723 DM Bilthoven, tel. 030-2284669, dan wel de Zuiderkapel, Boslaan 3, 3722BA Bilthoven, tel. 030-2291178.

De lessen worden gegeven op zaterdagen. De lestijd is van 10.00 tot 12.30 uur en van 13.30 tot 16.00 uur (met korte pauzes van circa één kwartier tijdens de lessen). Een gastvrouw verzorgt de ontvangst en catering van studenten en docenten tijdens de onderwijsdagen.

De lessen bij Inholland (jaar 4, eventueel jaar 5) worden gegeven op woensdag (middag/avond) en gedurende enkele maanden op dinsdag of donderdag aan de Prof. J.H. Bavincklaan 7a, 1183 AT Amstelveen.

Aanmelding voor en deelname aan de opleiding

Een aanmeldingsformulier (Pdf) is vanaf deze website te downloaden.

Men kan zich voor nadere informatie wenden tot de coördinator van het OVP:

Drs. Frits (F.C.E.) Muller, Clastrum 28, 6515 GK Nijmegen.

e-mail: info@instituutovp.nl,

Van hen die zich hebben ingeschreven wordt verwacht dat zij het gehele studiejaar volgen. Mocht de studie voor 1 januari van het desbetreffende studiejaar worden afgebroken, dan kan alleen op grond van bijzondere, met redenen omklede, omstandigheden een deel van het collegegeld worden kwijtgescholden. Ook hiervoor wende men zich tot de decaan/-mentor.

II. De programma's

- **Levensbeschouwelijk en theologisch oriëntatiejaar**
(jaar 1, propedeuse)
- **Opleiding tot pastoraal werker /geestelijk verzorger**
deel 1 – OVP (jaar 2 en jaar 3)
deel 2 – Hogeschool Inholland (jaar 4, of jaar 4 en 5)
- **Seminarie**

Opleidingscompetenties

Bij de vaststelling van inhoud en vorm van deze vakken wordt aangesloten bij de 'Opleidingscompetenties voor HBO-theologen' zoals in juni 2006 vastgesteld door de diverse HBO-theologieopleidingen in Nederland.

Onder een competentie wordt daarbij verstaan: het geheel van kennis, inzicht, vaardigheden en houdingen die een student nodig heeft om op professionele wijze te kunnen functioneren. Competenties moeten aan het einde van de opleiding gerealiseerd zijn.

Door het OVP is de invulling van deze opleidingscompetenties zoveel mogelijk toegespitst op het vrijzinnige werkveld, en voor de eigen opleiding als volgt geformuleerd:

1. **Hermeneutische competentie:** De student is in staat een brug te slaan tussen de bronnen van de godsdienstige en levensbeschouwelijke traditie en mensen in hun dagelijks leven.
2. **Communicatieve competentie:** De student is in staat op adequate en doelgroepgerichte wijze te communiceren met individuen, groepen en organisaties, zowel mondeling als schriftelijk, zowel verbaal als non-verbaal daarbij inspeland op het proces van wederkerigheid.
3. **Leiderschap en organisatie:** De student is in staat individuen, groepen en organisaties te leiden en begeleiden op godsdienstig en levensbeschouwelijk gebied, gericht op het bereiken van gestelde doelen.
4. **Pastorale competentie:** De student is in staat om mensen in zeer uiteenlopende situaties, individueel en groepsgewijs, vanuit een contextuele optiek en op hermeneutisch verantwoorde wijze te helpen met godsdienstige en levensbeschouwelijke levensvragen.
5. **Persoonlijke, reflectieve competentie:** De student is in staat zich persoonlijk en professioneel te ontwikkelen door vanuit de eigen spiritualiteit te reflecteren op eigen attitude, identiteit en handelen in beroepssituaties.
6. **(Ped-)agogische competentie:** De student is in staat om met oog voor godsdienstige en levensbeschouwelijke tradities op een bewuste, doelgerichte en systematische wijze in ontwikkelings- en veranderings-processen te ondersteunen.
7. **Educatieve competentie:** De student is in staat om een veilige leeromgeving voor individuen en groepen te creëren en leer- en vormingsprocessen met godsdienstige en levensbeschouwelijke thema's mogelijk te maken.
8. **Rituele en liturgische competentie:** De student is in staat om aan godsdienstige en levensbeschouwelijke rituelen, diensten en samenkomsten gestalte te geven en daarin mede voor te gaan.
9. **Missionaire competentie:** De student is in staat om de eigen godsdienstige en levensbeschouwelijke traditie aan anderen te presenteren en te communiceren en op een open en uitnodigende wijze aanwezig te zijn in de pluriforme samenleving.

Het bovenstaande betekent dat door het OVP invulling wordt gegeven aan stimulering van vrijzinnig geloofsleven en aan pastorale zorg/geestelijke verzorging die daarop is afgestemd. De opleiding doet dit door:

- de keuze van de docenten en de invulling die zij aan de vakken geven;
- de aandacht voor een open, ruimdenkende, plurale, historisch-kritische, modern-wetenschappelijke benadering in een postmoderne cultuur.

Op de volgende pagina's volgt een overzicht van de programmaonderdelen per jaar met een verdeling van de daarbij te behalen studiepunten en de lessen in dagdelen. De te behalen studiepunten zijn uitgedrukt volgens het thans gangbare ECTS (European Credit Transfer System), waarbij één ECTS gelijk staat aan 28 uren studie.

Levensbeschouwelijk en theologisch oriëntatiejaar - jaar 1

vakken	aantal dagdelen	studie punten
<u>Bijbelwetenschappen:</u>		
- Oude Testament	5	4
- Nieuwe Testament	5	4
<u>Geschiedenis van het christendom</u>		
- Algemene inleiding en bespreking van denkers uit de vrijzinnigheid	2	2
- Christendom van de Oudheid	3	3
- Christendom van de Middeleeuwen	2	2
- Spirituele literatuur in de geschiedenis van het christendom	1	3
<u>Godsdienstwetenschappen</u>	3	3
<u>Filosofie/Godsdienstfilosofie</u>	3	4
<u>Religieus Humanisme</u>	2	2
<u>Sociaal-pastorale wetenschappen in actie</u>		
- Pastorale gespreksvoering en pastorale psychologie	6	4
- Communicatie, groepsdynamica, agogiek en managementvaardigheden	3	2
- Religieuze educatie	2	2
<u>Voorgaan en vieren</u>		
- Spiritualiteit	3	4
- Vrijzinnig religieuze vieringen	2	1
<u>Weekend</u>	2	1
Totaal oriëntatiejaar (propedeuse)	44 dagdelen	41 studiepunten

Opleiding tot pastoraal werker/geestelijk verzorger (OVP) – jaar 2

vakken	Aantal dagdelen	studie punten
<u>Bijbelwetenschappen</u>		
- Oude Testament	5	4
<u>Geschiedenis van het christendom</u>		
- Christendom vanaf de Reformatie tot heden, inclusief de ontwikkeling der vrijzinnigheid	4	6
<u>Godsdienstwetenschappen</u>		
- Vergelijkende Godsdienstwetenschap	3	3
- Islamitische spirituele teksten	2	2
<u>Filosofie/Godsdienstfilosofie</u>	3	4
<u>Religieus Humanisme</u>	2	2
<u>Geloofsbezinning</u>	2	2
<u>Sociaal-pastorale wetenschappen in actie</u>		
- Pastorale gespreksvoering en pastorale psychologie	5	5
- Communicatie, groepsdynamica, agogiek en managementvaardigheden	2	1
- Geestelijke verzorging	1	3
- Religieuze educatie	4	4
<u>Voorgaan en vieren</u>		
- Liturgiek,	4	3
- Vrijzinnig religieuze vieringen	3	1
<u>Speciale studiedag</u>	2	1
Totaal jaar 2	42	41
	dagdelen	studiepunten

Opleiding tot pastoraal werker/geestelijk verzorger (OVP) – jaar 3

vakken	aantal dagdelen	studie punten
<u>Bijbelwetenschappen:</u> - Nieuwe Testament	5	4
<u>Ethiek</u>	4	4
<u>Geloofsbezinning</u>	2	2
<u>Sociaal-pastorale wetenschappen in actie</u> - Pastorale gespreksvoering en pastorale psychologie	4	2
- Communicatie, groepsdynamica, agogiek en managementvaardigheden	2	2
<u>Voorgaan en vieren</u> - Homiletiek en liturgiek bij bijzondere gelegenheden	3	3
<u>Speciale studiedagen</u>	2	2
<u>Stage (incl. twee terugkomdagen)</u>	4	10
<u>Scriptie</u>		9
Totaal jaar 3	26	38

Dagdelen*)   Studiepunten

*) excl. stage en supervisie

De inhoudelijke informatie over de afzonderlijke vakgebieden doelstellingen, inhoud, eisen, literatuur, (met uitzondering van de vakken van het seminarie) is elders op deze website opgenomen. Zie: Uitgebreide studie- en vakkeninformatie

Opleiding tot pastoraal werker/geestelijk verzorger deel 2 **Hogeschool Inholland (jaar 4, of jaar 4 en 5)**

Het OVP en de Afdeling Theologie en Levensbeschouwing van de Hogeschool Inholland (ATL Inholland) te Amsterdam bieden de studen-ten die de driejarige opleiding van het OVP voltooid hebben de mogelijkheid hun opleiding tot pastoraal werker/geestelijk verzorger voort te zetten en het diploma Bachelor HBO Theologie te behalen. (www.inholland.nl)

De eindbeoordeling van het OVP stemt voor een groot deel overeen met datgene wat getoetst wordt in de fasetoets in de derde jaar van de vierjarige Bachelor HBO Theologie. Op grond van die vergelijking is een studieprogramma voor OVP-doorstromers ontwikkeld. Dit omvat **60 studiepunten** (ECTS) en kan naar keuze in één (intensief!) studiejaar of in twee studie jaren worden afgerond:

Centrale vraag in dit laatste deel van de opleiding is: “Wat betekent het bezig zijn met deze studie, met deze materie nu voor mij als aankomend professional en hoe wil en kan ik daarmee omgaan?”

Professionaliteit en spiritualiteit komen, in verbinding met de onmisbare bronnen van inspiratie, in dit laatste deel van de opleiding nadrukkelijk aan de orde. Supervisie en intervisie zijn van belang bij de integratie daarvan. Trainingsweekenden in najaar en voorjaar vormen kernen waaromheen een flink deel van het programma gegroepeerd is.

Naast het verder bouwen aan hetgeen in de eerste drie jaar aan de orde is geweest, komen er nieuwe (combinaties van) vakken aan de orde: kunstfilosofie en kunstgesprek, meditatie, narrativiteit en biografie, sprookjes en mythen en bibliodrama.

In het algemeen kan gesteld worden dat het laatste deel van de opleiding completerend, verrijkend en integrerend is ten opzichte van de voorafgaande jaren

Voor hen die kerkelijk werker willen worden in de PKN wordt door de PKN een aanvullende module ‘kerkelijke aantekening’ aangeboden (zie www.pkn.nl, doorklikken naar ‘actief in de kerk’ en vandaar naar ‘ambten en functies’).

De student kan het gehele traject voor 31 augustus afsluiten.

Voor verdere informatie: Drs. R. Treep, tel. 020 – 6221993, e-mail: R.Treep@planet.nl of via Rob.Treep@inholland.nl.

De Opleiding tot Voorganger: Het Seminarie

Het Seminarie leidt op tot voorganger-pastoraal werker/geestelijk verzorger in een afdeling van de NPB of (in bepaalde gevallen) de VVP of in een andere setting, bijvoorbeeld een (zorg)instelling.

Toelatingseisen

Het Seminarie is toegankelijk voor:

- a) studenten die de OVP opleiding (inclusief het vierde jaar aan de ATL Inholland) hebben voltooid;
- b) zogeheten ‘zij-instromers’: studenten die een andere theologieopleiding hebben gevolgd (hbo of universitair).

Voorafgaand aan de mogelijke toelating van ‘zij-instromers’ vindt een gesprek met het rectoraat plaats. Hierin wordt onder andere gekeken naar eventuele vrijstellingen dan wel noodzakelijke aanvullingen (zoals het volgen van één of meerdere modules uit de eerste drie jaar van de opleiding, het lopen van een [gedeeltelijke] stage, het bestuderen van opgegeven literatuur).

De 'zij-instromers' zullen in de regel in de seminarieperiode ook zogeheten 'veldwerk' dienen te verrichten: op de beroepspraktijk gerichte onderzoeksopdrachten in een vrijzinnige context.

Onderwijsopzet

Het Seminarie is een 'taakveldgeoriënteerd' traject. Voor ieder taakveld is een centrale vraagstelling geformuleerd waarin persoonlijke leerdoelen van de student kunnen worden afgestemd op de gestelde opleidingsdoelen.

Taakveld 1 'Geloven en inspireren'

Centrale vraagstelling: 'Waardoor word ik en worden anderen geïnspireerd en hoe werkt dat door in mijn werk als voorganger-pastoraal werker/geestelijk verzorger?'

- Persoonlijke spiritualiteit in de beroepspraktijk.

Taakveld 2 'Voorgaan en vieren'

Centrale vraagstelling: 'Wat is mijn rol en taak als voorganger-pastoraal werker/geestelijk verzorger in (bijzondere) liturgische vieringen?'

- Homiletische en liturgische vaardigheden en attitudes in de beroepspraktijk, o.a. interreligieuze vieringen.

Taakveld 3 'Plaats kennen'

Centrale vraagstelling: 'Wie zijn de mensen met wie ik optrek en die ik begeleid en hoe door-dringen cultuur en samenleving deze (vrijzinnige) geloofsgemeenschap of (zorg)-instelling?'

- Oriëntatie op onder meer NPB en VVP, bijvoorbeeld over het eigene én de diversiteit van de plaatselijke geloofsgemeenschappen; bestuurlijke en organisatorische aspecten van de landelijke organisaties;
- Oriëntatie op de verscheidenheid en de karakteristieken van (zorg)-instellingen;
- Vrijzinnigheid en moderne cultuur;
- Interreligieuze aspecten van de beroepspraktijk.

Taakveld 4 'Bewaren, vernieuwen en begeleiden'

Centrale vraagstelling: 'Hoe draag ik als voorganger-pastoraal werker/geestelijk verzorger bij aan goede zorg voor mensen en hoe draag ik bij aan de opbouw van de geloofsgemeenschap of (zorg)instelling?'

- De beroepspraktijk in professionele- en vrijwilligersorganisaties;
- Vragen rondom ambt en gemeenteopbouw;
- Leiderschap: uitdagingen en valkuilen;
- Omgaan met spanningsvelden en conflicten.

Taakveld 5 'Visie bepalen'

Centrale vraagstelling: 'Wie wil ik zijn als voorganger-pastoraal werker/geestelijk verzorger?'

- Eindreflectie;
- Tweedaagse afsluitende conferentie, waarin reflectieverslag (en mogelijk veldwerkverslag) worden gepresenteerd.

Indeling van de opleiding

De opleiding van het seminarie omvat in totaal 20 dagdelen, waarvan er 16 op 8 zaterdagen gegeven worden. De afsluitende conferentie van 4 dagdelen wordt op vrijdagnamiddag en zaterdag gehouden.